

en, lagskipningen och administrationen, utan äfven såsom de bildades samtalspråk. Denna förändring väntade icke ens på barnbarnen. »Förrän man kan ur historien framvisa åt mig ett folk, som skulle ha alldeles bortglömt ett språk, som ännu är vid lif, och som hos detsamma så länge innehaft den ställning, som svenskan hos oss, så kan jag icke tro, att svenskan någonsin för den högre bildningen i Finland skall bli ett fremmande språk» – utropar Hr Metropolitanus.

10 Sådane utrop är eljest nog fåvitska. Det är ogörligt, att åt Hr Metropolitanus i historien uppsöka tvenne fullkomligt lika förhållanden. Historien är dessutom så full af otroligheter, att Metropolitaner i all verdens tid skulle funnit sina förhoppningar bedragna och sina tvifvel häfna – om de blott fått lefva.

Hr Metropolitanus har äfven eljest några exklamationer, som synas oss föga historiska. Sedan han anført det obestriddiga faktum, att här i Finland bo Svenskar och Finnar, utropar han: »Seklerlånga gemensama öden ha dock gjort dem till ett folk». Det är visst sannt, att på några orter isynnerhet i Nyland Svenskar och Finnar bo blandade och äfven, ehuru sparsamt nog, äro genom slägtkapsförbindelser närmade till hvarandra, stundom ömsesides tala båda språken. Men om t. ex. 20 Åländska öarne företoge sig att segla af till Svenska kusten, är det säkert, att deras invånare icke alls skulle sakna Finnarne. Samma är förhållandet med den rent Svenska befolkningen öfverhufvud, både vid Finska viken och Bottenhafvet. Troligt är, att Finnarne skulle sakna de goda landstyckena. Men en stor del af dem skulle för första gången höra talas om sagde sina Svenska bröder vid underrättelsen om deras afresa. Sådan är historien i sin nakenhet, frigjord från exklamationerna. Land och haf och det politiska bandet förenar båda stammarne – det är allt.

30 Att inlåta sig i gissningar om denna Svenska befolknings framtid, är nog dåraktigt, der Finnarnes egen ännu är så dunkel. Historien är full af exempel derpå, att de få blifvit assimilerade af de många, men vittnar också, att nationaliteter och språk ihärdigt bibehållit sig under de mest ogynnsama förhållanden. Det säkra är, att den Svenska befolkningen på länge icke förmått inkräkta på den Finskas område. Ett och annat exempel finnes på motsatsen. Likaså är det afgjort, att den Svenskas antal tidigare skall komma till en siffra, vid hvilken det blir stationärt. De trakter, den innehar, äro redan starkt uppodlade, medan den Finska andelen af landet åt odlingen erbjuder ofantliga vildmarker. Och små spridda utflyttningar skola troligen icke förmå försvenska 40 Finnarne eller ens bibehålla sig sjelfva oförfinskade till språk och seder. Enstaka exempel bekräfta det. Högre bildning hos Finnarne skall i framtiden ställa dem häri än fördelaktigare.

J. V. S.

## 7 STUDENTBYGNADEN, I HELSINGFORS.

*Litteraturblad n:o 2, februari 1859*

50 Vi skulle längesedan i bladets spalter omnämnt och förordat detta nyttiga företag, om icke landets så frikostigt bevisade deltagande för detsamma gjort allt förordande öfverflödigt. Vål kunde vi förutse, att olika meningar skulle söka göra sig gällande angående dess utförande, och vår mening har icke varit den, att likgiltigt åhöra, hvad derom skulle anföras. Men vi trodde tidpunkten för en diskussion härom ännu

vara aflägsen.

Papperslyktan får förlåta oss, att vi anse frågan belyst af skenet från densamma hafva kommit alltför tidigt i dagen och, hvad värre är, i en något falsk dager. – Det gör oss visst ondt, att belasta bladet med hårda beskyllningar; men det får ej hjälpa. Dess belysning är egnad att afkyla det allmänna intresset för företagens understödjande – och detta är det svåraste.

Att anse saken så, som vore det endast fråga om, att förskaffa studenterna nödig lokal för fakultetsmöten, läseförening, bibliotek m. m., det är i vår tanke att fatta den skeft. – Studenterna hafva intet åliggande att sörja för fakultetsrum. En sal för läseföreningen är lätt funnen; det gemensamma studentbiblioteket torde också utan svårighet kunna få en fast plats genom hyreskontrakt på längre tid. Att bygga för dessa behof är såsom penningspekulation en sak af föga betydighet. 10

Universitetet finnes i landets hufvudstad – säkert till sin och landets stora fördel. Men redan egenskapen af hufvudstad måste framkalla en lyx i lefnadssättet och en rikedom på tillfällen till förströelser, i hvilka ungdomen icke har hvarken behof eller gagn att deltaga. Man bör hoppas, att Helsingfors äfven till invånartal skall mer och mer närma sig en stor stad. – I en sådan isoleras individerna från hvarandra. Och denna isolering vore för den studerande ungdomen skadlig, emedan vid dess ålder det vetenskapliga och litterära intresset icke mindre än den sedliga andan beror af samlifvet. 20

En lärares inverkan redan vid en skola vore ringa, om icke genom den ett tänkesätt och en sed hos lärjungarne fostrades, hvilken tager makt med hvarje nyinträdande. Vid ett universitet gäller detta i än högre grad, emedan läraren står i mindre beröring med ungdomen, och denna redan med rätta gör anspråk på, att bilda sig ett lif efter sin egen håg. Valet af lefnadsbana och studier hör studenten till. Valet af lefnadssätt och sed likaså. Lärdomar och förmaningar utom föräldrahemmet uträtta öfverhufvud icke mycket. Disciplinsreglementets tillämpning afstyr endast offentliga utbrott. Umgänget och exemplet och den allmänna andan är det viktigaste. Lemnas det åt tillfälligheten, hvar den nykomna studenten har att söka sitt umgänge, inom eller utom korpsen, är studentlifvets förnämsta förädlande impuls afskuren. I kottierier inom korpsen sluta sig de dugliga till de dugliga, de dåliga till de dåliga. I den ordnade förbindelsen blifva alltid de bästa de tongifvande och ledande. 30

Vid ett universitet i en småstad följer sammanslutningen af sig sjelf. Men den lider der vanligen af det onda, att den förer till högmodig kastanda, emedan den icke har någon nog aktningsbjudande opinion utom sig. I en större stad ligger faran i isoleringen. Här behöfver studentlifvet draga sig tillbaka inom sig och utbilda sin egen anspråkslösare, med dess inåtvända stråfvanden harmonierande sed. 40

Ett medel för detta tillbakadragna samlif skall studentbyggnaden i Helsingfors blifva. Det är för sådant ändamål, den begär landets deltagande och understöd. Då en sann känsla ledt ungdomen att fatta sitt behof, är det att hoppas, att de, som i sin makt hafva mera verksamma medel än känslor och önsknings, icke skola förtrötts att understödja dess stråfvanden. 50

Af denna åsigt är det en gifven konsekvens, att studentbyggnaden bör inom sig sluta eller med sig förena alla de medel för ett allvarligt eller gladare samlif, en student kan behöfva. En och annan fader kan väl, glömsk af sin egen ungdom anse, att det vore nog med litet tidningsläsning och uppbyggliga samtal vid ett glas vatten, ehuru få än de

gamla äro, som utan tvånget af en svag mage eller ett moröst sinnelag åtnjöta sig dermed. Följden af dylika fordringars afseende vid studentbygnadens anläggning vore dock endast den, att stadens vårdshus blefve angenämare vistelseorter, än samma nationalbygnad.

Blott ett par omständigheter vilja vi ännu särskildt beröra.

Man har på grund deraf, att så kort del af den vackrare årstiden faller inom läseterminerna velat afvisa behovet af en park vid studentbygnaden, d. v. s. en grön plan med gångar, träd och buskar, kägelbanor, gymnastikinrättning m. m. Den, som känner studentlivet, vet, att redan den första vårsol lockar ungdomen i det fria, och att den icke bryr sig om att åtskilliga snödrifvor lyssna till dess vårsånger. Detta är för ungdomen naturligt – och äfvenså för vårt klimat. Saknas nu en sådan park, kommer studenthotelet att stå öfvergifvet från April. Kan allmänheten i Maj och September dit inbjudas att höra studentsång, blir det icke obesökt. Med afseende härå är förslaget att för bygnaden förvärfva magnetiska observatorii tomt ett lyckligt förslag, hvilka hinder än vid dess genomförande må vara att besegra.

Det är en beklaglig sak, att de akademiska fäderna föga torde kunna med någon summa bidraga, för att få en samlingslokal för sin räkning i det stora hotelet. De ungas systrar och väninnor torde just icke heller anse det löna mödan att sy och dansa för de gamla gubbarnes trefnad. – Men ändå! För deras förströende vore det egentligen icke menadt – ifall de ej kunde finna nöje i den tanken, att deras närvaro icke skulle lända de unga till förderf.

Slutligen: det finnes mycken klokhet i den varning, vi någonstädes läsit, att huset icke må byggas så, att de årliga utgifterna bringa vederbörande på större omkostnad än den närvarande vid hyrd lokal. Den borde rätteligen blifva mindre. Men vill man någotsånär närma sig det mål, vi här sökt antyda, torde blott en enda utväg finnas att bringa årsutgifterna ned till det drägliga – den, att bygga ett antal rum för hyresgäster, ungarlsrum nemligen, men icke för studenter, utan för mera stadgade yngre män vid universitetet och för yngre tjänstemän vid verken. Det synes antagligt att i ett stort hus lokaler, tjenliga härtill, skola kunna inredas med jemförelsevis föga ökad kostnad.

Öfverhuvud vore det beklagligt, om den åsigt, Papperslyktan synes förfäktat, skulle lyckas göra sig gällande, den, att bygga i möjligast inskränkta omfång, till nödtorftigaste uppfyllande af de behof, för hvilka nu rum af studentkorpsern hyras. Det är tvärtom, äfven ur allmänna synpunkt betraktadt, det rigtiga, att samla så mycket medel, som ske kan, och att med dem bygga så stort ske kan. Äfven för det enklaste praktiska förstånd är detta klar sak. I närvarande fall är ett sådant förfarande så mycket rigtigare, som förutses kan, att tillgången i hvarje fall skall komma att stanna under hvad önskligt vore. Det är då, när nödvändigheten så bjuder, tids nog att öfverlägga, hvad af det önskvärda måste afprutas.

Att i en sak som denna visa ett barns otålighet är – barnsligt. Studenthuset bygges för århundraden. Om det står färdigt några år förr eller senare, är likgiltigt. Hvar och en, som vill verka för det allmänna, måste resignera på glädjen att sjelf se frukterna af sin verksamhet. Sådant är blott undantagsvis få dödliga förbehållet. De, som skänkt en, två eller fem rubel till studenthuset, torde väl i lugn kunna vänta på verkan af denna gåfva. Allmänheten eger visst rätt att döma öfver sättet för det helas användande. Men bygnadsplanen kan omöjligen underkastas några tietusental granskares beprövande. Dess uppgörande och granskande måste öfverlätas åt sakkun-

nige män. Deras tillgörande faller under allmänhetens dom, då huset står färdigt.

J. V. S.

## 8 INHEMSK LITTERATUR.

*Litteraturblad n:o 3, mars 1859*

Den litteratur, vi för gången hafva att anmäla, består för det mesta af skolböcker. Läsaren kan öfverhufvud icke hafva något intresse af att lära känna deras innehåll; ty detta är naturligtvis det gamla, välkända. Icke heller kan någon upplysande kritik af sådana böcker i detta blad komma i fråga. En sådan kan, såsom ofta blifvit erinradt, åstadkommas endast af skolornas lärare; och en noggrannare granskning skulle dertill fordra sitt eget blad och sin egen publik. Vi skulle likväl icke stängt vårt blads spalter för en och annan utförligare recension, om någon sådan blifvit detsamma erbjuden. 10

Skälet, hvarföre vi dock nu och då anmält nyutgifna skolböcker, är enkelt det, att vi anse det tillhöra den allmänna medborgerliga bildningen att hafva någon kännedom om, hvad som på den inhemska litteraturens fält tilldrager sig. Och då på senare tid den lifligaste rörelsen visat sig inom skolbokslitteraturens område, vore det icke rätt att densamma icke skulle omtalas. 20

En särskild anledning utgör det, att äfven den Finska skolbokslitteraturen numera börjat tillvexa genom annan försorg än Finska Litteratursällskapets. Detta förhållande har sin stora betydelse såsom utmärkande början af en ny period i den fosterländska kulturen; och det tillhör hvar och en bildad att akta på sådane tidens tecken.

Bland dessa Finska skolböcker intager öfversättningen af Berlins bekanta läsebok i naturkunnighet för folkskolor ett utmärkt rum. Det Svenska originalet torde väl länge varit begagnadt åtminstone i real- och vixelundervisnings-skolorna. Beklagligen äro lägre elementarskolorna förvandlade till latinskolor, jemförelsevis gagnlösa för andra lärjungar än för dem, hvilka öfvergå till de högre skolorna och fortsätta sin kurs ända till universitetet. Ty det stora flertalet, som på denna långa väg, vid någon punkt afbryter sina studier, skiljes från skolans undervisning med ett kunskapsförråd, i allt inskränkt till de första elementerna, i allt otillräckligt såsom grundlag för fortsatt läsning på egen hand, i allt utan användbarhet i det praktiska lifvet.<sup>1</sup> I lägre elementarskolorna är derföre äfven Berlins läsebok okänd. 30 40

Den finska öfversättningens titel är: *Oppikirja Luontotietehesen kansakouluin oppilaisille Tohtori U. J. Berlinilta*. Suomentanut H. G. P. Turussa 1859. Öfversättningen är gjord med stor omsorg, såsom det för ändamålet väl skrifna originalet det förtjenat. Den är också försedd med 60 vackra, i texten tryckta illustrationer. Pappret är vackert och en stor del af trycket är petit. Likväl säljes boken, 10 tryckta ark i pappersband, till det billiga priset 35 koppek silfver. En mera välkommen gåfva än denna har icke kunnat beredas de Finska skolorna i stad och på landet. Der man försummar att mottaga densamma, göra sig skolstyrelser och lärare skyldiga till en oförsvarlig likgiltighet för lärjungarnes bästa. 50

Från tryckeriet i Kuopio har på P. Aschan & C:s förlag utkommit en

<sup>1</sup> Vi hänvisa till några ord i ämnet längre fram.